

w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej spełnienia warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu oraz związku studiów ze strategią uczelni w ramach postępowania z wniosku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy o pozwolenie na utworzenie studiów na kierunku filologia na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu praktycznym, prowadzonego przez Ministra Edukacji i Nauki pod sygn. DSW-WNN.814.2.2023.1.SG

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią zespołu nauk humanistycznych, nauk o rodzinie i nauk teologicznych wyraża:

negatywną opinię

w związku z tym, że nie są spełnione warunki prowadzenia studiów na kierunku filologia na poziomie studiów drugiego stopnia o profilu praktycznym.

Uzasadnienie:

1. Koncepcja kształcenia nie określa zawodu lub zawodów, do których prowadzone jest celowe przygotowanie na kierunku.
Koncepcja kształcenia zakłada, że absolwent kierunku filologia o jedynej specjalności *język angielski w biznesie* posiadać będzie pogłębioną wiedzę w zakresie językoznawstwa, literatury i kultury krajów anglojęzycznych. Pozna współczesne metody badania języka w ujęciu interdyscyplinarnym, a także analizy wybranych zjawisk językowych i literackich przy wykorzystaniu różnych narzędzi opisu. Absolwent dzięki specjalności kształcić będzie pogłębioną wiedzę o języku, jego kompleksowej naturze i złożoności, a także o zakresie odmian języka angielskiego. Pozna specjalistyczną terminologię z zakresu języka biznesu i będzie potrafił wykorzystać ją na potrzeby tłumaczeń. W swojej pracy będzie wykorzystywał nowoczesne narzędzia informatyczne i technologie. Zdobytą wiedzę będzie potrafił zastosować praktycznie w działalności zawodowej. Koncepcja kształcenia, sygnalizując umiejętność wykorzystania wiedzy na potrzeby tłumaczeń, nie precyzuje w sposób jednoznaczny katalogu konkretnych zawodów, do których przygotowują studia drugiego stopnia. Bez jasnego wskazania zawodu lub zawodów, do których prowadzone jest celowe przygotowanie na kierunku nie jest możliwe określenie w programie studiów zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, które - zgodnie z wymaganiami - powinny być prowadzone w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej w sposób umożliwiający wykonywanie praktycznych czynności zawodowych przez studentów.
2. Niewłaściwe przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych.
Kierunek został przyporządkowany w 83% liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów do dyscypliny naukowej językoznawstwo, w 7% do literaturoznawstwa, 7% do dyscypliny nauki o zarządzaniu jakości i 3% do nauk o komunikacji społecznej i mediach. Przyporządkowanie kierunku do dyscypliny naukowej językoznawstwo w 83% liczby

punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów nie jest właściwe, gdyż w większości przypadków błędnie identyfikuje podbudowaną teoretycznie wiedzę w tej dyscyplinie z operacyjną wiedzą dotyczącą systemu języka i reguł poprawności posługiwania się nim. Wykorzystane w kształceniu językowym podstawowe zagadnienia z gramatyki, leksykologii czy stylistyki danego języka nie obejmują bowiem treści powiązanych z zagadnieniami dotyczącymi obiektów i zjawisk oraz metod i teorii wyjaśniających złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu językoznawstwa. Koncepcja kształcenia nie mieści się również w dyscyplinach naukowych nauki o zarządzaniu i jakości oraz ekonomia i finanse, do których, kierunek został także przyporządkowany. Znajomość specjalistycznego słownictwa w powiązaniu z operacyjną wiedzą z zakresu szeroko pojętego biznesu nie jest pogłębioną i podbudowaną teoretycznie wiedzą w tych dyscyplinach, a koncepcja kształcenia nie zakłada wyposażenia absolwentów w naukowy aparat pojęciowy i kompetencje pozwalające na prowadzenie prac rozwojowych w dyscyplinach naukowych nauki o zarządzaniu i jakości oraz ekonomia i finanse. Przyporządkowanie kierunku do tych dyscyplin wynika jedynie z nazwy prowadzonej na nim specjalności i jest niewłaściwe także z tego punktu widzenia, ponieważ do dyscyplin naukowych jest przyporządkowywany kierunek jako całość, a uzyskanie uprawnienia do jego prowadzenia umożliwiają wprowadzanie zmian programowych, polegających m.in. na uruchomieniu innych specjalności.

3. Efekty uczenia się nie odpowiadają koncepcji kształcenia i przyporządkowaniu kierunku do dyscyplin naukowych.

Efekty uczenia się nie zakładają osiągnięcia przez studentów w zaawansowanym stopniu wiedzy odnoszącej się do obiektów i zjawisk oraz dotyczących ich metod i teorii wyjaśniających złożone zależności między nimi w dyscyplinie językoznawstwo, gdyż zazwyczaj błędnie identyfikują teoretyczną, np. efekt K2P_W05 „ma pogłębioną wiedzę z zakresu języka angielskiego na poziomie C1+ wg Europejskiego Systemu Kształcenia Językowego, a także zna i rozumie jego złożoność i zmienność oraz zastosowanie praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”.

W zakresie dyscypliny naukowej nauki o zarządzaniu i jakości, do której został przyporządkowany kierunek nie przewidziano, że student osiągnie wiedzę odpowiadającą charakterystyce P7S_WG, zakładającą iż absolwent zna i rozumie w pogłębionym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych lub artystycznych tworzących podstawy teoretyczne, uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie wiedzę obejmującą kluczowe zagadnienia oraz wybrane zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu studiów, a w przypadku studiów o profilu praktycznym – również zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej związanej z ich kierunkiem.

4. Efekty uczenia się nie odpowiadają wszystkim charakterystykom PRK dla poziomu 7. Ogólne założone dla kierunku efekty uczenia się nie uwzględniają kompetencji odpowiadających charakterystyce P7S_WK: zna i rozumie „fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji”. Ponadto kompetencje opisane w efekcie K2P_U02, absolwent „potrafi formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami o charakterze aplikacyjnym w zakresie filologii angielskiej oraz dobierać adekwatne metody i narzędzia

pozwalające na rozwiązanie tych problemów” pomijając złożoność, nietypowość i innowacyjność nie odpowiada powiązanej z nim charakterystyce P7S_UW potrafi: „formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych warunkach”. W żadnym z efektów kierunków z kategorii kompetencji społecznych nie ma odniesienia do gotowości podtrzymywania przez absolwenta etosu zawodu.

5. Efekty uczenia się sformułowane dla zajęć nieprawidłowo uszczegółwiają ogólne założone dla kierunku efekty uczenia się.

Szczegółowe efekty uczenia się są w części przypadków zostały powiązane z niewłaściwą kategorią wiedzy, umiejętności bądź kompetencji społecznych. Np. efekt odpowiadający charakterystyce w kategorii umiejętności P7S_UO: „współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych i podejmować wiodącą rolę w zespołach” w przypadku zajęć *komunikacja ustna w biznesie* został powiązany z kompetencjami społecznymi.

6. Efekty uczenia się zdefiniowane dla kierunku nie są w pełni poprawnie sformułowane i zrozumiałe oraz poddają się różnym interpretacjom.

Część efektów uczenia się została sformułowana w sposób zbyt zawity i skomplikowany. Na przykład efekt: „Student ma pogłębioną wiedzę z zakresu aparatu pojęciowego, terminologicznego i konceptualnego stosowanego w językoznawstwie w odniesieniu do zjawiska komunikacji w internecie w ramach filologii angielskiej, a także zna i rozumie zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej” dla zajęć *komunikacja w internecie* oraz „ma pogłębioną wiedzę z zakresu teorii przesunięć transformacyjnych oraz ważnych etapów rozwoju gramatyki generatywnej rozwoju” dla zajęć: *PDW: struktura i proces w gramatyce generatywnej*. Wśród efektów szczegółowych widoczne są i takie, które sformułowane zostały zbyt ogólnie, jak np. w przypadku zajęć *PDW: języki świata - rodziny i typy*: „potrafi dokonać prezentacji pisemnej opracowanych zagadnień”, co uniemożliwia dobór adekwatnych, precyzyjnych metod weryfikacji, jak również pozostawia pole do różnorodnej interpretacji.

7. Treści programowe nie odpowiadają przyporządkowaniu kierunku do dyscyplin naukowych. Zaplanowane dla kierunku treści programowe odwołując się na różnych poziomach zaawansowania do wskazanych w przyporządkowaniu dyscyplin naukowych, nie są zgodne z proporcjami procentowego przyporządkowania kierunku do tych dyscyplin, co wynika z błędnej identyfikacji komunikacyjnych kompetencji językowych z kompetencjami w zakresie dyscypliny naukowej językoznawstwo. Zajęcia służące osiągnięciu przez studentów biegłości językowej na zaplanowanym poziomie pozwalają na osiągnięcie kompetencji kluczowych, wspierających w zrównoważonym stopniu uzyskanie przez studentów wiedzy i umiejętności w zakresie językoznawstwa, literaturoznawstwa, a także jako dyscyplin subsydiarnych nauk o zarządzaniu i jakości oraz nauk o komunikacji społecznej i mediach.

8. Treści programowe nie umożliwiają osiągnięcia zakładanych dla kierunku efektów uczenia się.

Treści programowe w przypadku części zajęć nie umożliwiają osiągnięcia szczegółowych efektów uczenia się dla zajęć, a co za tym idzie także ogólnych założonych dla kierunku

efektów uczenia się. Na przykład w przypadku *seminarium magisterskiego* nie zostały zaplanowane treści programowe umożliwiające osiągnięcie efektów uczenia się: absolwent

- „potrafi formułować i testować hipotezy badawcze w zakresie studiów nad językiem i dyskursem”;
- „potrafi dokonać prezentacji opracowanych zagadnień przy wykorzystaniu różnych form i metod”;
- „potrafi stosować posiadaną wiedzę podczas realizacji typowych i złożonych zadań związanych z badaniem funkcji języka” - mając na uwadze szczególnie ostatni aspekt efektu dotyczący badania funkcji języka;
- „potrafi przeprowadzić pogłębioną analizę o charakterze ilościowym/jakościowym oraz przedstawić interpretację jej wyników z zastosowaniem odpowiedniego aparatu pojęciowego”.

9. Treści programowe nie zawsze odpowiadają praktycznemu profilowi studiów.

Choć wybrane treści programowe, głównie w ramach zajęć specjalnościowych, zawierają odwołania do ogólnych norm i zasad w zakresie profesjonalnej komunikacji w środowisku biznesowym oraz w odniesieniu do pracy tłumacza, to brak jasnego wskazania na zawody, do których przygotowuje kierunek, uniemożliwia w pełni właściwe uwzględnienie w treściach programowych aktualnego stanu praktyki w obszarach działalności zawodowej oraz zawodowego rynku pracy. Jednocześnie wyraźna jest tendencja do powielania treści w zakresie różnych zajęć.

10. Do zajęć do wyboru zostały zaliczone zajęcia, które nie zapewniają indywidualizacji ścieżki programowej studenta.

Do zajęć do wyboru zostały zaliczone praktyki zawodowe, którym łącznie przypisano 18 punktów ECTS, w przypadku których studenci nie dokonują wyboru problematyki praktyki, lecz jedynie miejsca ich odbywania oraz powiązanego z tym opiekuna praktyki w zakładzie pracy. W rezultacie program studiów nie umożliwia studentowi wyboru zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów.

11. Program studiów nie zapewnia zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w wymiarze ponad 50% punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów.

Program studiów formalnie obejmuje zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne, którym przypisano 90 punktów ECTS. Zdecydowana większość zajęć na kierunku nie jest prowadzona w warunkach właściwych dla wskazanej w koncepcji kształcenia działalności zawodowej i przede wszystkim w sposób umożliwiający wykonywanie właściwych dla tej działalności czynności praktycznych przez studentów. Do grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne nie można zaliczyć zajęć: *komunikacja pisemna w biznesie* (3 ECTS); *komunikacja ustna w biznesie* (3 ECTS); *style komunikacji w biznesie* (2 ECTS); *odmiany języka angielskiego* (3 ECTS); *język komunikacji handlowej* (3 ECTS); *praktyczna nauka języka angielskiego* (12 ECTS); *język obcy (język niemiecki/język rosyjski)* (4 ECTS); *kultura organizacyjna w biznesie* (2 ECTS); *wielojęzyczność i wielokulturowość w UE* (3 ECTS); *komputerowe metody opracowania danych naukowych* (1 ECTS); *metodologia badań językoznawczych* (3 ECTS); *seminarium magisterskie* (10 ECTS). Nauczanie języka obcego, nawet jeśli prowadzone jest w odniesieniu do tematyki biznesowej, nie obejmuje, na co

wskazują efekty uczenia się i treści programowe odpowiednich zajęć, wykonywania przez studentów w adekwatnych warunkach czynności powiązanych z przyszłą ścieżką zawodową. Podczas takich zajęć kształtowane są bowiem przede wszystkim umiejętności językowe, np.: pisanie, czytanie, interakcja czy mediacja i powiązane z nimi kompetencje, np. zdolność do dokonywania samooceny, wykorzystania technik samodzielnej pracy nad językiem, korzystania ze źródeł informacji, w tym również przy pomocy technologii informacyjno-komunikacyjnych. Kompetencje te wynikają wprost z Europejskiego Opisu Kształcenia Językowego, który stanowi ogólną ramę dla kształcenia językowego, która nie jest powiązana z praktycznym profilem studiów i kierunkiem studiów. Poprawne posługiwanie się strukturami języka obcego nie są praktycznymi umiejętnościami zawodowymi, lecz kompetencjami ogólnymi, na których dopiero mogą być budowane umiejętności specjalistyczne, w tym powiązane z danym zawodem. Zajęć poświęconych wiedzy o obszarach językowych (np. *wielojęzyczność i wielokulturowość w UE*) nie można zaliczyć do grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, bo już sama ich nazwa, nawet z uwzględnieniem przymiotnika „praktyczna”, wskazuje, że ich celem jest zdobywanie wiedzy. W rezultacie program studiów nie obejmuje zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów, a więc nie spełnia wymagań określonych w § 3 ust. 5 pkt 1 rozporządzenia MNiSW z dn. 27 września 2018 r. w sprawie studiów.

12. Program i zasady realizacji praktyk zawodowych nie zapewniają ich prawidłowego przebiegu.

Praktykę zawodową podzielono na trzy semestry. W semestrze pierwszym realizowana jest *praktyka kompetencje pracownicze* (160 h, 6 ECTS) oraz w semestrach drugim i trzecim *praktyka branżowa* (odpowiednio po 160 h i 6 ECTS w każdym semestrze). Pomimo faktu, iż *praktykę branżową* podzielono na dwa semestry, założono identyczne efekty uczenia się, które nie zakładają zróżnicowania kompetencji w powiązaniu z progresem wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów, co konsekwentnie odnosi się również do treści programowych. Umieszczenie praktyk w programie studiów nie jest właściwe. Praktyki rozpoczynają się w pierwszym semestrze. Taka organizacja praktyk powoduje, że student jest konfrontowany z sytuacjami zawodowymi, do których nie został właściwie przygotowany w trakcie studiów. Zaburzona jest tym samym linearność procesu kształcenia oraz osiągania kolejnych efektów uczenia się. Opis wymagań stawianych miejscom praktyk nie jest specyficzny dla kierunku i nie jest powiązany z żadnymi konkretnymi branżami, gdyż te nie zostały określone w koncepcji kształcenia. Zaplanowane miejsca odbywania praktyk zawodowych nie są prawidłowe, gdyż nie zapewniają osiągnięcia efektów uczenia się założonych dla praktyk. Firmy, z którymi podpisano porozumienia w sprawie odbywania praktyk przez studentów nie są zorientowane na działalność językową/tłumaczeniową. Są to instytucje, które nie gwarantują realizacji celów założonych dla praktyki zawodowej, w tym zapoznania studentów z dokumentacją i warsztatem pracy tłumacza. Nie określono wymogów również w zakresie kompetencji językowych, dotyczących opiekuna praktykanta w miejscu odbywania praktyki, który bezpośrednio kieruje zadaniami wykonywanymi przez studentów, koryguje ich pracę oraz zaświadcza o rzetelnym odbyciu praktyki. Nie wykazano ponadto, że Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia obejmuje systematyczną ocenę z udziałem studentów programu praktyk, opiekunów praktyk w zakładach prac, sposobu realizacji praktyk i zapewnia wykorzystanie informacji zwrotnych w doskonaleniu

praktyk zawodowych. Nie przedłożono również załączników: Sprawozdania z realizacji praktyk oraz Karty praktyk, przez co uniemożliwia się ocenę sposobu weryfikacji osiągnięcia przez studentów założonych dla praktyk efektów uczenia się.

13. Zasady rekrutacji nie zapewniają kandydatów o kompetencjach wstępnych umożliwiających osiągnięcie efektów uczenia się założonych dla kierunku.

O przyjęcie na studia mogą ubiegać się absolwenci studiów I stopnia z zakresu filologii, specjalność *filologia angielska*. W przypadku tych kandydatów stosuje się wstęp wolny. Absolwenci kierunków z dyscyplin pokrewnych (nauki o kulturze i religii, literaturoznawstwo) są zobligowani do potwierdzenia znajomości języka angielskiego na poziomie C1. Kandydaci spoza preferowanych dyscyplin naukowych mogą starać się o przyjęcie pod warunkiem potwierdzenia znajomości języka angielskiego na poziomie C1 oraz uzupełnienia wiedzy i umiejętności w zakresie wskazanym przez Uczelnię. Tak sformułowane zasady rekrutacji nie zapewniają kandydatów o kwalifikacjach wstępnych umożliwiających osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się, wychodzą bowiem z fałszywego założenia, że możliwe jest uzupełnienie kompetencji osiąganych podczas sześciomiesięcznych studiów I stopnia obejmujących w zaawansowanym stopniu wiedzę w odniesieniu do wybranych faktów, obiektów i zjawisk oraz dotyczących ich metod i teorii wyjaśniających złożone zależności między nimi, stanowiących podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych tworzących podstawy teoretyczne kierunku w niezdefiniowanym krótkim okresie poprzedzającym zajęcia w zakresie tych dyscyplin naukowych objętych programem studiów II stopnia.

14. Dla kierunku nie przyjęto specyficznych zasad dyplomowania.

Nie przyjęto spójnych i specyficznych dla kierunku filologia, specjalność *język angielski w biznesie* zasad dyplomowania wskazujących na formę i zakres egzaminu dyplomowego, dyscyplinę lub dyscypliny naukowe, w zakresie których może być przygotowywana praca dyplomowa z uwzględnieniem praktycznego profilu studiów. Cele, efekty uczenia się i treści programowe określone dla *seminarium magisterskiego* są tak ogólne, że mogą stanowić część opisu seminarium z dowolnej dyscypliny na dowolnym kierunku studiów. Zgodnie z przyjętymi zasadami, praca podlega ocenie w zakresie zawartości merytorycznej, w szczególności przygotowania koncepcji pracy oraz komunikatu z badań, jak również na ocenę końcową z zajęć wpływ ma aktywny udział w dyskusji oraz obecność. Żaden z aspektów oceny nie uwzględnia jednak konieczności weryfikacji aplikacyjnego charakteru pracy dyplomowej. Jest to spójne z efektami uczenia się sformułowanymi dla zajęć *seminarium magisterskie*, które nie wskazują, że praca dyplomowa mogłaby mieć charakter produktu wykorzystywanego w sposób praktyczny przez interesariuszy zewnętrznych, nie zapewnia oceny wskazanych przez charakterystyki PRK jako właściwe dla profilu praktycznego - umiejętności zastosowania wiedzy w działalności zawodowej związanej z kierunkiem.

15. Przedstawiona obsada zajęć jest niepełna.

Opis kompetencji i doświadczenia, kwalifikacji oraz liczby nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami jest niekompletny, przez co nie może zostać poddany pełnej weryfikacji. Sytuacja ta dotyczy zajęć *seminarium magisterskie*, gdzie wskazano jedynie, że zajęcia będą prowadzić „wykładowcy ze stopniem naukowym co

najmniej doktora zatrudnieni w Uczelni”. Zapis taki nie wskazuje także na dyscyplinę, którą dani wykładowcy reprezentują, zgodnie z posiadanymi stopniami i tytułami.

§ 2

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.
3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ciąży obowiązek zawiadomienia Ministra Edukacji i Nauki o jego złożeniu.

§ 3

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Edukacji i Nauki,
2. Rektor Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

z up. Przewodniczącego
Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Maria Próchnicka